اخبار کوتاه

وعده تکمیل خط ریلی شلمچه - بصره تا اربعین سال آینده

آن طور که وزیر راه و شهرسازی وعده داده است پروژه ۲۰ ساله احداث راه آهن شلمچه- بصره در دستور کار قرار دارد و اربعین سال بعد این پروژه به سرانجام می رسد.

به گزارش پیام آشنا، عملیات اجرایی پروژه احداث خط ریلی شلمچه - بصره با هدف اتصال دو کشور ایران و عراق با ریل به یکدیگر، امکان سفر ریلی با رفاه بالا برای زائران ایرانی عتبات عالیات و زائرین عراقی مشهد مقدس و کمک به افزایش تعاملات دو کشور از ۲۰ سال پیش آغاز و در نهایت شهریور سال گذشته احداث این خط ریلی کلید خورد.

احداث این خط ریلی ۳۲ کیلومتری قرار است با همکاری دو کشور ایران و عراق طی ۱۸ ماه و با احداث پلی بر روی رودخانه اروند در محل جزیره ستدید در شهر بصره، پل با دهانه بازشو با قابلیت کشتیرانی، پل بزرگ بر روی رودخانه اروند رود (شط العرب)، ۱۶ کیلومتر عملیات مدین ریلی و احداث پایانه مرزی عملیاتی شود.

بر اساس آخرین اطلاعات منتشر شده از سوی راه آهن جمهوری اسلامی ایران تا کنون ۸۲۰۵ متر و مهمات در این مسیر کشف و امحاء شده و حدود پنج کیلومتر از مسیر نیز پاکسازی شده است.

چندی پیش نیز در سفر استانی رئیس جمهور و هیات همراه به خوزستان بر اهمیت این پروژه تاکید شده به طوری که پزشکیان اعلام کرد ۲۹ هزار میلیارد تومان از متایج دولت و ۴۱ میلیون دلار از متابع ارزی برای مسیر شلمچه - بصره مصوب شده است.

اخیرا هم فرزانه صادق- وزیر راه و شهرسازی وعده داده است که به جد پیگیر اتصال شلمچه به بصره هستیم. اگرچه کریدور جاده‌ای از بندر گواتر تا شلمچه وجود دارد، اما در زمینه کریدور ریلی نوسازی راه آهن شلمچه در دستور کار قرار دارد و اربعین سال بعد این پروژه به سرانجام می رسد.

وی همچنین عنوان کرد که مقام معظم رهبری تاکید بسیار زیادی بر توسعه کریدورهای ریلی دارند و ما نیز در حوزه حمل و نقل ریلی به دنبال افزایش مسیرهای ریلی و اتصال آنها به مرزها هستیم، زیرا معتقدیم مفهوم کریدور اتصال مرزی به مرز دیگر است. همچنین تجهیز و نوسازی ناوگان پیر و خسته ریلی کشور نیز در دستور کار قرار گرفته است و آغوش راه آهن برای بخش خصوصی باز است.

صدور ۶۸ میلیون فقره بیمه نامه از ابتدای سال جاری

از ابتدای سال جاری تا پایان دی ماه، ۶۷.۹ میلیون فقره بیمه نامه در کشور صادر شده است و میزان خسارات پرداختی از سوی صنعت بیمه طی این مدت به ۱۹۲ هزار میلیارد تومان می‌رسد.

به گزارش پیام آشنا، اخیرا بیمه مرکزی، طی گزارشی عملکرد صنعت بیمه کشور را طی ۱۰ ماهه امسال منتشر کرده که براساس آن طی این مدت، ۶۷ میلیون و ۹۲۸ هزار و ۲۵۸ فقره بیمه نامه به ارزش ۳۵۸.۲ همت صادر شده است که نسبت به مدت مشابه در سال قبل (۱۰ ماهه ۱۴۰۲) بیش از ۵۸.۲ درصد رشد در حق بیمه تولیدی و ۸.۲ درصد رشد در تعداد بیمه نامه‌های صادر شده را نشان می‌دهد.

همچنین طی این مدت، ۷۳.۷ میلیون فقره خسارت به ارزش ۱۹۷.۵ همت پرداخت شد که حاکی از افزایش ۲۲.۳ درصدی در تعداد خسارات پرداختی و افزایش ۵۶.۸ درصدی در ارزش خسارات پرداختی نسبت به مدت مشابه در سال قبل است.

سهم رشته‌های عمده بیمه‌ای از صنعت بیمه چه قدر است؟

براساس این آمار چهار رشته بیمه درمان، شخص ثالث و مازاد زندگی و بدنه اتومبیل در مجموع بیش‌ترین سهم (۸۲.۳ درصد) از سبد حق بیمه تولیدی صنعت بیمه از ابتدای سال جاری تا پایان دی ماه را به خود اختصاص داده‌اند.

بیمه درمان طی این مدت سهم ۳۷.۷ درصدی از حق بیمه تولیدی و ۴۲.۵ درصدی از خسارات پرداختی را به خود اختصاص داده و صدرنشین رشته‌های بیمه‌ای در صنعت بیمه است. همچنین بیمه شخص ثالث و مازاد با سهم ۲۴.۶ درصدی در حق بیمه و ۳۷.۸ درصدی در پرداخت خسارات، بیمه زندگی با سهم ۱۴.۲ درصدی در حق بیمه و سهم ۱۱.۲ درصدی در پرداخت خسارات و بیمه بدنه اتومبیل با سهم ۵.۸ درصدی از حق بیمه و ۸.۵ درصدی از پرداخت خسارات در جایگاه دوم تا چهارم رشته بیمه‌های عمده صنعت بیمه در ۱۰ ماهه ۱۴۰۳ قرار دارند.

قیمت نفت اوج گرفت

قیمت نفت در معاملات روز دوشنبه بازار آسیا با وجود جدیدترین تهدید تعرفه‌ای دونالد ترامپ که ممکن است به رشد اقتصاد جهانی و تقاضا برای انرژی آسیب بزند، افزایش یافت.

به گزارش پیام آشنا، بهای معاملات نفت برنت با ۵۱ سنت معادل ۰.۷ درصد افزایش، به ۷۵ دلار و ۱۷ سنت در هر بشکه رسید. بهای معاملات وست تگزاس اینترمدیت آمریکا با ۴۵ سنت معادل ۰.۶ درصد افزایش، به ۷۱ دلار و ۴۵ سنت در هر بشکه رسید.

قیمت نفت هفته گذشته تحت تاثیر نرخ‌ها نسبت به جنگ تجاری جهانی، سومین کاهش هفتگی متوالی را به ثبت رساند.

دونالد ترامپ، رئیس جمهور آمریکا، روز یکشنبه اعلام کرد علاوه بر تعرفه‌های فعلی فلزات، تعرفه‌های ۲۵ درصدی جدیدی را بر تمام واردات فولاد و آلومینیوم به آمریکا وضع خواهد کرد. همین یک هفته پیش، رئیس‌جمهور آمریکا، تعرفه‌هایی را بر واردات کالاها از کانادا، مکزیک و چین اعلام کرد، اما روز بعد، اعمال تعرفه‌ها را برای کشورهای همسایه متوقف کرد.

تونی سیکامور، تحلیلگر شرکت «آی جی» در سیدنی اظهار کرد: با توجه به عقب‌نشینی موقت ترامپ در هفته گذشته، به نظر می‌رسد سرمایه‌گذاران در حال حاضر تهدید او برای اعمال تعرفه بر واردات فولاد و آلومینیوم را نادیده گرفته اند. بازار دریافته است که اخیراً تعرفه‌ها، احتمالاً در هفته‌ها و ماه‌های آینده ادامه خواهند داشت و احتمال یکسانی برای تعلیق یا افزایش آنها در آینده نزدیک وجود دارد. بنابراین، شاید سرمایه‌گذاران به این نتیجه برسند که واکنش منفی به هر عنوان بهترین راه نیست.

تعرفه‌های تلافی جویانه چین بر برخی از کالاهای صادراتی آمریکا قرار است از روز دوشنبه اجرایی شود و هنوز هیچ نشانه ای از پیشرفت میان پکن و واشنگتن وجود ندارد.

معامله گران نفت و گاز، به دنبال دریافت معافیت از پکن برای واردات نفت خام و گاز طبیعی مایع از آمریکا هستند.

ترامپ روز یکشنبه گفت که آمریکا در حال پیشرفت با روسیه برای پایان دادن به جنگ اوکراین است، اما از ارائه جزئیات درباره هرگونه ارتباطی که با ولادیمیر پوتین، رئیس جمهور روسیه داشته است، خودداری کرد.

بر اساس گزارش رویترز، تحریم‌هایی که آمریکا در ۱۰ ژانویه بر تجارت نفت روسیه اعمال کرد، عرضه مسکو به چین و هند را که مشتریان اصلی مسکو هستند، مختل کرد.

عضو کمیسیون تلفیق در گفتگو با پیام آشنا مطرح کرد

همکاری دولت و بخش خصوصی، کلید رشد اقتصادی

محبوبه بیدکی - نماینده مردم در مجلس دوازدهم در مورد توسعه صنعتی و تعامل بین دولت و بخش خصوصی تاکید کرد: ایجاد شرایط مناسب برای سرمایه‌گذاران، توجه به توسعه صنعتی و حمایت از بخش خصوصی از جمله راهکارهای بسیار موثر برای افزایش تولید، ایجاد اشتغال و رشد اقتصادی کشور است.

هادی هاشمی نیا نماینده مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه همکاری میان دولت و بخش خصوصی برای توسعه اقتصادی در کشور از اهمیت بسزایی برخوردار است. گفت این همکاری، افزایش تولید، اشتغال و رشد اقتصادی را رقم می زند، به نظرمی رسد باید یک تعادل مناسب بین دولت و بخش خصوصی برقرار باشد تا بهترین نتیجه اقتصادی را شاهد باشیم.

نماینده مردم خرم آباد و چگتای با بیان اینکه همکاری میان دولت وبخش خصوصی متجر به ایجاد فرصت های بیشتر برای سرمایه گذاری و رشد اقتصادی خواهد شد، تاکید کرد: دولت باید با فراهم کردن شرایط مساعد برای فعالیت‌های بخش خصوصی، ایجاد اشتغال، افزایش تولید و توسعه بخش خصوصی را تسهیل کند. در نتیجه این همکاری شاهد بهبود وضعیت اقتصادی کشور و راهبردی موثر برای توسعه خواهیم بود.

نماینده مردم در مجلس دوازدهم در مورد توسعه صنعتی و تعامل بین دولت و بخش خصوصی افزود: ایجاد شرایط مناسب برای سرمایه‌گذاران و توجه به توسعه صنعتی و حمایت از

بخش خصوصی از جمله راهکارهای بسیار موثر برای

افزایش تولید، ایجاد اشتغال و رشد اقتصادی کشور است.

وی در ادامه یادآور شد: همکاری میان دولت و بخش خصوصی می‌تواند بهبود شرایط اقتصادی کشور را تسهیل کرده و به توسعه پایدار کشور کمک کند. از طرفی، واقعیت این است که هر دو طرف نیازمند بهره‌وری و مسئولیت‌پذیری هستند تا بتوانند بهترین نتیجه را برای اقتصاد کشور به ارمغان بیاورند.

عضو کمیسیون تلفیق در مورد حذف قیمت‌گذاری دستوری و اهمیت شفافیت و کارآیی در بازار سرمایه، گفت: در واقع حذف قیمت‌گذاری دستوری فرایند تعیین قیمت را بر اساس قوانین عرضه و تقاضا در بازار انجام می دهد و به وجود شفافیت بیشتر کمک می کند همچنین باعث افزایش کارآیی و بهبود عملکرد بازار سرمایه می شود وارتقاء فعالیت‌های اقتصادی را تسریع خواهد کرد.

وی با بیان اینکه حذف قیمت‌گذاری دستوری تاثیر بسیار مثبتی بر بازار سرمایه دارد افزود: افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران به بازار و حجم معاملات و رشد شاخص‌های بورس از جمله نتایج نقشی از این تغییرات است.

هاشمی نیا ادامه دادیا حذف قیمت‌گذاری دستوری، شفافیت و عدالت در فعالیت‌های بازار ارتقاء می‌یابد. و همین امر افزایش اعتماد سرمایه گذاران و تحرک بازار سرمایه را رقم می زند. از این رو، این تغییرات؛ رشد و توسعه سلامت بازار سرمایه و شکوفایی اقتصادی را ترویج دهند.

این نماینده مجلس با تاکید بر اینکه قطعا هماهنگی بین بخش خصوصی و دولتی برای توسعه اقتصادی و بهبود رفاه اجتماعی بسیار حیاتی و ضروری است یادآور شد: تعامل موثر بین این دو

بخش به بهبود شرایط اقتصادی کشور و افزایش سطح رفاه مردم کمک خواهد کرد. باید به دنبال یافتن راه‌حل‌های مشترک و همکاری برای پیشرفت موثر و مفید در جهت توسعه اقتصادی و ارتقاء شرایط زندگی مردم باشیم تا به تقویت اقتصادی و بهبود معیشت جامعه کمک کرده و وضعیت کلی کشور را بهبود می بخشد.

هاشمی نیا خاطرنشان کرد: هماهنگی و توافق بین بخش خصوصی و دولتی برای اهداف مشترک ضروری است. بدون توافق و تعامل مشترک، همکاری‌های لازم برای توسعه و بهبود وضعیت اقتصادی کشور انجام نخواهد شد. این عدم توافق و هماهنگی به سرعت پیشرفت و توسعه اقتصادی کشور را مختل کرده و متجر به ایجاد مشکلات اقتصادی شود.

در پایان عضو کمیسیون تلفیق تاکید کرد: در واقع نکته بسیار مهم اهمیت همکاری بین بخش خصوصی و دولتی در توسعه اقتصادی کشور است. چرا که بخش خصوصی به تنهایی نمی‌تواند وظایف و مسئولیت‌های دولتی را برعهده بگیرد و همچنین تغییرات در بازار سرمایه نیاز به هماهنگی و تعامل بین این دو بخش دارد تا اثربخش و متثبت باشد.

mojgan.bidaki88@gmail.com

معاون وزیر نفت تأکید کرد

ضرورت همکاری جدی مردم در مصرف گاز

معاون وزیر نفت با اشاره به افزایش بی‌سابقه مصرف گاز به دلیل موج سرمای گسترده، هشدار داد: پایداری شبکه گاز کشور نیازمند همکاری جدی مردم در مدیریت مصرف است.

به گزارش پیام آشنا، سعید توکلی افزود: با توجه به افزایش مصرف گاز نسبت به سال گذشته در همین روز که نزدیک به ۱۲۰ میلیون مترمکعب افزایش مصرف در بخش خانگی، تجاری و صنایع جزء را نشان می‌دهد، از همه هموطنان درخواست دارم با رعایت دمای رفاه در منازل (۱۸ تا ۲۱ درجه سانتی‌گراد)، پوشیدن لباس‌های گرم، پوشاندن دریچه‌های کولر، استفاده از درزگیرها و پیوستن به پویش «دو درجه کمتر»، ما را همراهی کنند تا همانند همیشه از این دوره سرما و یخبندان نیز به سلامت عبور کنیم.

وی تاکید کرد: مدیریت مصرف از سوی هموطنان به ما کمک می‌کند تا بتوانیم کارآیی بیشتری به نیروگاه‌ها و بخش مولد تحویل دهیم که این مهم، متجر به استفاده کمتر نیروگاه‌ها از سوخت مایع و در نتیجه کاهش آلودگی هوا می‌شود.

تنش آبی در ۴۲ شهر؛ بارش‌های اخیر کافی نبود

سخنگوی صنعت آب کشور گفت: در حال حاضر تقریبا تمامی استان‌های کشور دچار کم بارشی و ۲۳ استان و ۴۲ شهر دارای تنش آبی هستند.

وی ادامه داد: بارندگی‌ها تا انتهای بهمن ادامه دارد ولی پیش بینی نمی‌کنیم که این بارندگی‌ها جبران کم بارشی ها را کرده باشد

بزرگ زاده در رابطه با برطرف شدن مشکل حق آبه ایران گفت: مقامات کشورهای همسایه بارها و بارها در مذاکرات و جلسات احترام به معاهده و پرداخت حق آبه را مورد تاکید قرار دادند اما ما انتظار داریم این صحبت‌ها در عمل دیده شود. به گفته وی سال آبی اخیر از مهر آغاز شده و معمولاً در اسفند و فروردین حق آبه ایران پرداخت می‌شود.

وی در رابطه با برداشت‌های نامتعارف چاه‌های کشاورزی در استان فارس و اصفهان که منجر به فرو نشست زمین شده‌اند، توضیح داد: بسیاری از آبخوان‌ها و دشت‌های استان فارس ممنوعه و در مناطق بحرانی هستند و برداشت و اضافه برداشت از این آبخوان‌ها باعث فرونشست زمین شده است.

بزرگ زاده اضافه کرد: وزارت نیرو و ما فکر می‌کنیم این موضوع با یاری همه به خصوص کشاورزان، وزارت نیرو و وزارت جهاد و کشاورزی این برداشت بی رویه را کنترل کرده و آبخوان‌ها احیا شوند.

وی در رابطه با اینکه آیا برای اضافه برداشت تنبیه و یا افزایش تعرفه در نظر گرفته شده است، خاطر نشان کرد: کشاورزان پر مصرف و بد مصرف به صورت پیوسته پیامک دریافت می‌کنند و به آنها اطلاع رسانی می‌شود که بیش از سهمیه برداشت دارند اما متأسفانه قانون برنامه هفتم این اختیار وزارت نیرو گذاشته که اگر مصرف بیش از حدی فرا رفت در فصل کشت بعدی واکنش نشان دهد.

وی در رابطه با این موضوع ادامه داد: در قانون برنامه هفتم دستور شده اگر برداشت آب از چاه‌های کشاورزی از حدی فراتر رود وزارت نیرو این اختیار را دارد که یک فصل کشت قطعی داشته باشند و متاسفانه جریمه‌های مالی اضافه برداشت به حدی ناچیز است که مطلقا قابلیت بازدارندگی ایجاد نمی‌کند.

رئیس اتاق مشترک ایران و ازبکستان خبر داد

FATF بزرگ‌ترین مانع تجارت دو کشور

رئیس اتاق مشترک ایران و ازبکستان از راه‌اندازی دفتر و محل فروش دائمی محصولات صنایع غذایی ایران در تاشکند ازبکستان خبر داد و گفت: محدودیت‌های FATF بزرگ‌ترین مانع تجارت دو کشور است.

به گزارش پیام آشنا به نقل از اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، موسی آقایی روز شنبه افزود: ایجاد دفتر فروش محصولات صنایع غذایی در تاشکند با همکاری اتاق مازندران و اتاق مشترک انجام شده و تاثیر زیادی بر افزایش سطح همکاری های دو کشور خواهد داشت.

FATF بزرگ‌ترین مانع تجارت ایران و ازبکستان

رئیس اتاق مشترک ایران و ازبکستان با بیان اینکه حجم تجارت ۵۰۰ میلیون دلاری ایران و ازبکستان راضی کننده نیست، گفت: مردم و دولت ازبکستان تمایل زیادی به همکاری با فعالان اقتصادی ایران دارند اما مشکلاتی از جمله محدودیت‌های FATF به عنوان مهم‌ترین مساله و همچنین مشکلات

حمل‌ونقل و تعرفه‌های بالا، مانع از توسعه همکاری‌های دو کشور شده است.

آقایی با اشاره به مزیت‌های ایران در حوزه‌های خدمات فنی مهندسی، مصالح ساختمانی، تولیدات صنعتی و ادوات کشاورزی و محصولات صنعتی و اقلام بنیان برای تجارت با ازبکستان، افزود: به‌تازگی در نشستی که با سفیر ازبکستان در ایران داشتیم، شرایط ورود ایران به بازار دانش‌بنیان ازبکستان مورد بررسی قرار گرفت و با استقبال زیاد سفیر روبه‌رو بود.

ساختمان‌سازی و راهسازی و نوسازی ساختمان‌های این کشور تأکید دارد، گفت: نمایشگاه صنعت ساختمان ازبکستان در اسفندماه برگزار می‌شود، بنابراین اتاق مشترک از ۵ تا ۹ اسفند همزمان با برگزاری این نمایشگاه، یک هیات تجاری متشکل از فعالان حوزه ساختمان به تاشکند اعزام خواهد کرد.

آقایی با اشاره به حضور شرکت‌های مختلفی از استان‌های تهران، اصفهان، البرز، گیلان و مازندران در این هیات، گفت: برگزاری جلسات B2B، بازدید از بخش‌های مختلف مرتبط با صنعت ساختمان در ازبکستان و نشست‌های مختلف با اعضای اتحادیه ساختمان ازبکستان از جمله برنامه‌های پیش‌بینی‌شده برای این هیات است.

رئیس اتاق مشترک ایران و ازبکستان گفت: تاشکند، سمرقند و دیگر شهرهای اصلی ازبکستان در حال ایجاد شهرک‌های جدید مسکونی هستند و این بهترین فرصت برای ماست تا از مزیت خود در حوزه خدمات فنی و مهندسی برای توسعه روابط تجاری ایران و ازبکستان استفاده کنیم.

وی با اشاره به حضور پررنگ روسیه، چین و کره در ازبکستان، افزود: باید تلاش کنیم تا از رقبای خود عقب نمانیم، هرچند ما با مشکلات زیادی در تجارت خارجی روبه‌رو هستیم.

اعزام هیات تجاری مرتبط با صنعت ساختمان به ازبکستان

رئیس اتاق مشترک ایران و ازبکستان، از اعزام یک هیات تجاری در حوزه صنعت ساختمان به ازبکستان خبر داد و گفت: صدور خدمات فنی و مهندسی از مزیت‌های مهم بخش خصوصی است و با توجه به استراتژی ۲۰۳۰ ازبکستان، باید از این مزیت استفاده کنیم.

وی با بیان اینکه ازبکستان در این استراتژی بر بهبود زیرساخت‌ها به ویژه در بخش

مردم ایران هرگز تحت تأثیر تحریم‌ها قرار نگرفته‌اند

یک کارشناس اقتصادی با بیان اینکه با وجود ترامپ یا هر دولت متخاصم دیگری که در آمریکا سرکار آمده، مردم ما هرگز تحت تاثیر تحریم‌ها قرار نگرفته‌اند، بر لزوم مدیریت داخلی قوی و یکپارچه تاکید کرد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایسنا، فتح‌الله بیات در ارزیابی اثرات تصمیمات ترامپ بر اقتصاد جهانی و ایران اظهار کرد: کشورهایی که تحریم‌ها قرار نگرفته‌اند در حوزه اقتصاد و صادرات، بورس، گردشگری و تبادلات بانکی تاثیر می‌بینند و از لحاظ ارزآوری دچار مشکل می‌شوند. اما آنچه مسلم است از دیرباز و از زمان انقلاب اسلامی به بعد حتی در دوران جنگ تحمیلی، تحریم‌ها علیه ایران بوده و بسیاری از کشورها علیه ما موضع داشتند لذا با وجود ترامپ یا هر دولت متخاصم دیگری که در آمریکا سرکار آمده، مردم ما تحت تاثیر این تحریم‌ها قرار نگرفته‌اند

بیات بر لزوم مدیریت داخلی قوی و یکپارچه در کشور تاکید کرد و گفت: اگر مدیریت داخلی منسجم و قوی باشد، می‌تواند از شدت تحریم‌ها کم کند، اگر چه بخش روانی تحریم‌ها ممکن است تاثیرگذار باشد ولی بخشی از مشکلات ما از سوء مدیریت داخلی و تحریم‌های داخلی است.

وی تصریح کرد: اگر ببینیم که بعضا قیمت برخی اقلام و کالاها در داخل بالا رفته، آیا ترامپ گفته که این کالاها گران شود؟ طبعا این مسأله ناشی از سوء مدیریت در داخل است که به دلیل عدم آینده‌نگری، بازار با کمبود مواجه می‌شود و تعادل عرضه و تقاضا به هم می‌ریزد.

این کارشناس اقتصادی در پایان گفت: تصمیماتی که بعضاً در داخل گرفته می‌شود باید پخته و سنجیده باشد. تصمیمات خلق‌الساعه و لحظه‌ای یا احساسی تاثیر سوء دارد، بنابراین تصمیمات مهم در داخل باید به نحوی گرفته شود که آرامش و زندگی کارگر و کارمند و بازنشسته را تحت تاثیر قرار ندهد.

یادداشت

رشد اقتصادی ۸ درصد؛ از واقعیت تا شعار سیاسی (بخش اول)

اگرچه آرمان‌گرایی سیاستمداران در هدف‌گذاری سیاست و اقتصاد امر نایستدی نیست، ولی باید پیوسته در طی زمان به بوته آزمایش گذاشته شود و اهداف تعیین‌شده مورد امکان‌سنجی قرار گیرد. این وظیفه مهم به عهده کارشناسان و متخصصان دانشگاهی در حوزه‌های دانشی مختلف است که باید رسالت خود را در ارائه تحلیل‌های علمی به سیاستمداران به دور از شهوات ذهنی و سوگیری‌های سیاسی انجام دهند. بر سیاستمداران هم فرض است که مبتنی جهت‌گیری‌های مهم سیاسی، اقتصادی و اجتماعی خود را بر واقعیت داده‌ها و علم و تجربه بنا نهند و مسیرهای آرمانی خود را بر گام‌های شدنی و راه‌حل‌های ممکن استوار سازند.

بخش مهمی از جهت‌گیری‌های سیاسی حاکمیت بر این مبنا استوار است که می‌توان در شرایط و روندهای موجود سیاسی کشور، به رشدهای بالای اقتصادی دست یافت. از سال ۱۳۸۴ تاکنون از رشد اقتصادی ۸ درصدی در سند چشم‌انداز و سپس در برنامه‌های مختلف پنج‌ساله توسعه سخن گفته شده و در عمل هم محقق نشده است.

نوشتار حاضر این فرض را مورد نقد قرار داده و مدعی است که در تداوم جهت‌گیری‌های موجود سیاسی کشور این امر ناشدنی است. در این صورت بر اساس وظیفه و اخلاق حکمرانی آنچه از تصمیمات و جهت‌گیری‌های مهم و سرنوشت‌ساز که در حاکمیت سیاسی و اقتصادی کشور بر پایه این فرض غلط بنا شده، نیازمند تجدیدنظر و اصلاحات اساسی است یا اگر همچنان به تداوم مسیرهای طی‌شده در سیاست و اقتصاد اصرار وجود دارد پس صادقانه به مردم اعلام شود که هدف رشد بالای اقتصادی و تحقق رفاه اجتماعی و پیشرفت در چارچوب آرمان‌های کلی کشور دست‌نیافتنی و امکان ایجاد توازن بین امور سیاسی و اقتصادی کشور ممکن نیست. یادآوری می‌شود که تحلیل اقتصادی رشد یکی از مسائل مهم اقتصاد کلان است و ارجاع آن در سطح مسائل خرد به گفته جند فعال اقتصادی در یک نمایشگاه جایز نیست.

۱. محاسبات نشان می‌دهد که اگر روند بلندمدت تولید ناخالص داخلی (به قیمت ثابت ۹۰) از سال ۱۳۹۰ (قبل از تشدید تحریم‌ها) مطابق روند گذشته خود، یعنی سالانه معادل ۴ درصد، رشد می‌یافت مقدار تولید در سال ۱۴۰۳ نسبت به تولید سال ۱۳۹۰ حدود ۱.۷ برابر می‌شد. درحالی‌که در عمل با توجه به وقوع تحریم‌های ۹۱ و ۹۷، رقم مشابه حدود ۱.۲ برابر شده که نشان‌دهنده میانگین رشد اقتصادی سالانه ۱.۵ درصدی است (نمودار ۱).

اگر جمع تولید از دست رفته (شکاف بین تولید بالقوه و تولید عملکرد) در دوره ۱۴۰۳-۱۳۹۱ را نتیجه مستقیم و غیرمستقیم تشدید تحریم‌های بانکی، تجاری و نفتی بدانیم، با استفاده از شاخص قیمت ضمنی GDP و همچنین آخرین نرخ ارز حواله مرکز مبادله ایران (حدود ۶۷۰۰۰ تومان)، خسارت تحریم‌ها بیش از ۸۰۰ میلیارد دلار برآورد می‌شود.

۲. تجربه رشد اقتصادی مثبت سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲ و پیش‌بینی آن برای ۱۴۰۳ نشان می‌دهد که میانگین رشد اقتصادی سالانه این دوره حدود ۳ درصد است. این واقعیت نشان می‌دهد که تحریم‌های سال ۱۳۹۱ نیز این واقعیت نشان می‌دهد که شرایط سیاست‌های داخلی و خارجی دهه ۹۰ و تداوم آن، روند بلندمدت و یکنواخت مقدار GDP را به سطح پایین انتقال داده و با افزایش درآمدهای نفتی در سال‌های اخیر، اگرچه مقدار تولید در مسیر پایین‌تر از روند قبلی، افزایشی است؛ ولی رشد GDP همچنان ثابت است. بنابراین مشاهده می‌شود ایجاد گشایش در صادرات نفت بر رشد بالقوه ایران تاثیری نداشته است. به عبارت دیگر، اگرچه مقیاس تولید افزایش می‌یابد (اثر سطح)، ولی اثری بر رشد اقتصادی (اثر رشد) ندارد و اقتصاد همچنان در تداوم شرایط موجود حتی با امکان صادرات نفت، رشدی معادل ۳ تا ۴ درصد را تجربه می‌کند و به تدریج به سطح پایین محدود خواهد شد.

۳. در ادبیات اقتصاد کلان، انتقال روند بلندمدت GDP به سمت پایین تحت پدیده هیسترزیس (Hysteresis) شناخته می‌شود. این واژه اگر چه در لغت فارسی به پسماند ترجمه می‌شود، ولی مفهوم اصلی آن به ماندگاری آثار شوک‌های مداوم در یک سیستم و تاثیر نوسانات کوتاه‌مدت بر مسیر بلندمدت سیستم اشاره دارد. در این حالت اگر چه یک سیستم به تغییرات ورودی پاسخ می‌دهد، اما اثرات این تغییرات پس از لغو شرایط اولیه همچنان باقی می‌ماند. این مفهوم اقتصادی بر گرفته از علم فیزیک، مهندسی و سیستم‌های کنترل است و به حالتی اشاره دارد که اثرات تغییر حالت در یک سیستم با شدت بیشتری به شرایط قبلی آن ارتباط دارد. به عبارت دیگر هیسترزیس به وابستگی وضعیت یک سیستم به تاریخچه خود اشاره می‌کند.

هرچه شوک‌های منفی وارده به سیستم بیشتر باشد، آثار شوک‌ها در سیستم ماندگارتر است و امکان برگشت به تعادل اولیه را حتی پس از رفع شوک‌ها سخت و گاه ناممکن می‌کند. یک سیستم اقتصادی نیز اگر مدام تحت تاثیر شوک‌های منفی باشد و اقتصاد را دچار رکود و تورم کند این تغییرات اقتصادی حتی پس از برطرف شدن علت نوسانات، به‌طور کامل از بین نمی‌روند و به نوعی در ساختار اقتصادی باقی می‌مانند. در شرایط تداوم نوسانات کوتاه‌مدت به تدریج مهارت‌ها از بین می‌رود و انگیزه کارجویان و سرمایه‌گذاری در تحقیق و توسعه و نوآوری کاهش و پدیده عجیب پسرفت فناوری اتفاق می‌افتد. رفتارهای مصرف و پس‌انداز نیز در شرایط تداوم نامطمینانی تحت تاثیر قرار می‌گیرد؛ به‌طوری که متابع از تولید به بازار دارایی‌های غیرمولد انتقال می‌یابد و سرمایه‌های فیزیکی مستهلک و سرمایه گذاری جدید محتاط‌ری اتفاق نمی‌افتد.

در چنین شرایطی هدررفت سرمایه‌های انسانی با تشدید مهاجرت، اشاعه بی‌انگیزگی نسل جوان و فعال، گسترش آسیب‌های اجتماعی به‌دلیل فقر و نابرابری، گسترش فساد و رانت، تخریب منابع زیست محیطی، همگی متجر به دو رخداد مهم استهلاک سرمایه‌ها از یک‌سو و کاهش بهره‌وری سرمایه از سوی دیگر می‌شود. به این دلیل است که روند اولیه بلندمدت تولید دست‌نیافتنی می‌شود یا به عبارت دیگر روند تولید بالقوه به سمت پایین انتقال می‌یابد.

تجربه نشان می‌دهد که دولت نیز در چنین شرایطی توان ثبات‌سازی اقتصاد را ندارد؛ زیرا متابع درآمدی دولت با گسترش رکود داخلی، توسعه اقتصاد غیررسمی و شوک‌های متفی خارجی کاهش و مخارج آن به‌دلیل گسترش اقتصاد یارانه‌ای همراه با اختلال در نظام قیمت‌ها افزایش می‌یابد. نتیجه چنین وضعیتی کاهش شدید کیفیت خدمات عمومی دولت و افزایش مستمر کسری بودجه است که باید از طریق انتشار پول یا اوراق تامین مالی شود. گلهی نیز از روی استیصال به دنبال روش‌های شوک درمانی می‌رود که مجددا با افزایش انتظارات تورمی در شرایط ناملموس، حلقه تقویت‌شونده رکود و تورم تشدید می‌شود.

دکتر حسن درگاهی
دانشیار دانشکده اقتصاد و علوم سیاسی
دانشگاه شهید بهشتی
Alborz.payam@gmail.com